

PANEMUNĖS
PILIS

EDUKACINIAI UŽSIĖMIMAI

suaugusiesiems ir
šeimoms su vaikais

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS PANEMUNĖS PILIES

MUZIEJUS-GALERIJA

Edukaciniai užsiėmimai
suaugusiesiems ir šeimoms
su vaikais

MUZIEJUS-GALERIJA

Kas yra VDA Panemunės pilies muziejus-galerija?

Muziejus-galerija – tai senovė ir šiuolaikybė: pilies ekspozicijos, pasakojančios pilies istoriją ir VDA šiuolaikinio meno parodos.

Manoma, kad Panemunės pilies teritorijoje prieš daugiau nei 700 metų galėjo būti didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytenio dvaras. XV a. antroje pusėje Panemunė atiteko garsiems Lietuvos didikams Bilevičiams, kurių rankose išbuvo iki XVI a. pabaigos. 1597 m. Panemunę įsigijęs vengrų kilmės pirklys Janušas Eperješas čia pastatydino didingą renesanso stiliaus mūrinę pilį, kuri, po daugiau kaip pusantro šimto metų, naujų šeiminių – Gelgaudų – iniciatyva, buvo iš esmės pertvarkyta, jai suteikta klasicizmo elementų.

Šiandien Panemunės pilis – geriausiai išlikusi renesansinė rezidencinė pilis Lietuvoje, kuri atskleidžia turtingus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos ir kultūros sluoksnius. Ji išsiskiria savo efektingu dydžiu ir išlikusia Kunigaikštystės laikus menančia sienų tapyba, kurios fragmentai liudija apie klasicizmo, ampyro ir bydermejerio stilių puošybos madas. Kita ypatinga vertė yra skirtingas epochas atspindintys stiliai: renesansas, barokas ir klasicizmas.

Tokia įvairovė ir nuolat keičiamos Vilniaus dailės akademijos ekspozicijos nepalieka abejingų nei mažų, nei didelių: Panemunės pilies archeologijos radiniai, klasicistinė sienų tapyba, Žemaitijos seniūnijos, dar vadintos kunigaikštyste, valdytojo, Žemaičių seniūno, reprezentaciniai apartamentai, pilies virtuvės ekspozicija, apžvalgos bokštas ir parkas atskleidžia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų pasaulį ir kviečia lankytojus leisti į unikalią kelionę laiku.

Kaip pasirengti išvykai į muziejų-galeriją?

Iš anksto užsiregistruokite į jus sudominusį edukacinį užsiėmimą tel. +370 447 41729, 0 689 93185 arba el. p. info@panemunespilis.lt, kad galėtume suderinti jūsų apsilankymo laiką. Atkreipkite dėmesį, kad užsiėmimo dalyvių skaičius ribotas – į vieną grupę priimame nuo 12 iki 25 asmenų. Jei planuoja atvykti daugiau žmonių, suskirstykite juos į grupes ir užsisakykite edukacinius užsiėmimus vieną po kito.

Laukiame Jūsų
istorinėje Žemaitijos kunigaikštystės
valdytojo rezidencijoje!

Kurkite šeimos herbą!

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,
KOMANDINIS KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ
ATLIKIMAS, DISKUSIJA

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA
VISA EKSPozICIJA

Šią apžvalginę edukacinę ekskursiją rekomenduojame grupėms, į Panemunės pilį atvykusioms pirmą kartą.

Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje išgirsite apie Lietuvos didįjį kunigaikštį Vytenį ir jo dvarą Panemunėje, išsiaiškinsite, kas ir kada pastatė šią pilį, kokioms didikų šeimoms ji yra priklausiusi.

Apžiūrėdami senovinę virtuvę, sužinosite, ką valgė pilies šeimininkai, kas ir kur jiems gamino maistą. Atkurtose rezidencijos menėse pamatysite, kaip atrodė didikų gyvenamieji kambariai. Sužinosite, kur buvo Žemaičių generalinio seniūno Antano Gelgaudo biblioteka, kodėl žinios ir knygos – karališka vertybė. Vaikščiodami po ekspozicijos erdves, susipažinsite su archeologiniais radiniais: išgirsite keramikos šukių, stiklo kamščių, senovinės šakutės, sidabrinių papuošalų istorijas.

Antroje užsiėmimo dalyje apžiūrėsite pilies šeimininkų šeimos herbus. Žinias įtvirtinsite atlikdami kūrybinę užduotį: kursite savo šeimos herbą.

Reikšminiai žodžiai: legenda, reprezentaciniai apartamentai, archeologiniai radiniai, senovinė virtuvė, šeimos herbas, heraldika, genealoginiai tyrinėjimai.

Pilies lobio ieškojimas

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,
ORIENTACINIS ŽAIDIMAS,
KOMANDINIS UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS,
DISKUSIJA

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA
VISA EKSPONICZIJA
IR PARKAS

Panemunės pilies istorija – lengvai, įtraukiančiai ir įdomiai!

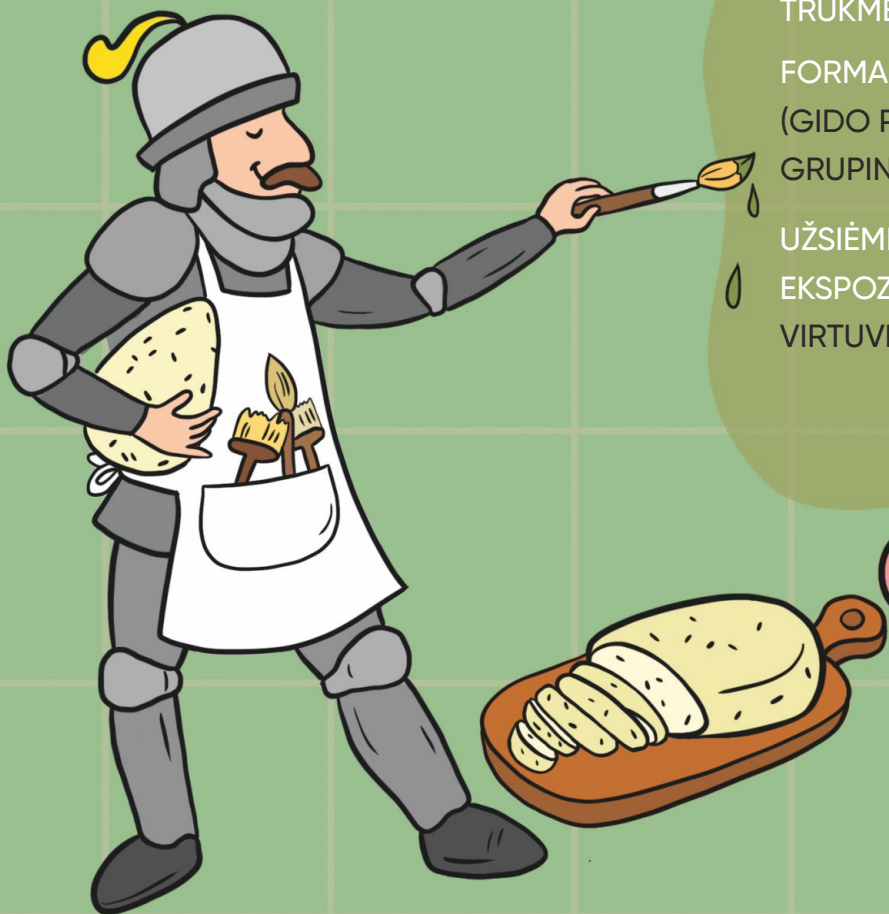
Edukacija skirta visiems, norintiems naujų potyrių ir aktyvios veiklos. Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje vyksta apžvalginė ekskursija po pilies kompleksą: sužinosite, kokių sąsajų su Panemune turėjo Lietuvos didysis kunigaikštis Vytenis, susipažinsite su Panemunės pilies istorija, apžiūrėsite lankomas pilies erdves (istorinę virtuvę, reprezentacinius apartamentus), archeologinius radinius. Ekskursija tęsiama pilies kieme ir parke.

Antroje užsiėmimo dalyje, pasidaliję į dvi komandas ir gavę nuorodas, pasinersite į paslaptinę lobio ieškojimą ne tik pilyje, bet ir pilies parke, atlikdami komandines užduotis, priimdami sprendimus, patirdami atradimo džiaugsmą.

Reikšminiai žodžiai: Vytenis, legenda, saleziečių vienuolynas, archeologiniai radiniai, senovinė virtuvė, qžuolas, nuoroda, kodas, lobių skrynia.

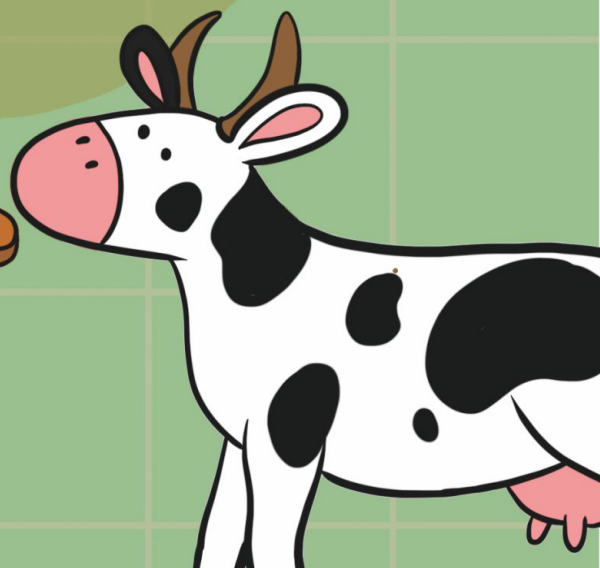
Restauravimo magija: sienų tapyba varške!

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS
(GIDO PASAKOJIMAS, MENINĖ VEIKLA,
GRUPINIS DARBAS, DISKUSIJA)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS: APARTAMENTAI,
VIRTUVĖ, EDUKACIJŲ SALĖ

Šiandien namuose sienos paprastai dažomos viena spalva arba tapetuojamos, todėl neretai sunku suprasti, kaip sienos buvo dekoruojamos prieš kelis šimtmečius, kokius dažus anuomet naudojo dekoratoriai.

Panemunės pilyje vidaus apdailos darbams buvo naudojami kazeininiai dažai. Kazeino terminas kilo iš lotyniško žodžio *caseus*, reiškiančio sūrį.

Šioje edukacijoje, pasitelkiant interaktyvias priemones, pasakojama Panemunės pilies sienų tapybos istorija (ekskursija po reprezentacinius apartamentus), po jos jaunieji restauratoriai edukacijų salėje patys pajunta restauravimo magiją: iš varškės gamina kazeininius dažus, juos maišo su spalvotais pigmentais, tuomet grupėse diskutuoja, kokį restauravimo būdą pasirinkti pateiktam iš dalies išlikusiam ornamento fragmentui. Konservuoti, restauruoti, o gal atkurti trūkstamas vietas? Pasirinktas būdas išbandomas.

Po praktinės edukacinio užsiėmimo dalies vyksta rezultatų aptarimas.

Reikšminiai žodžiai: restauracija, profesija, paveldas, reprezentaciniai apartamentai, sienų tapyba, kazeininiai dažai, pigmentas, atsakomybė, sprendimo priėmimas.

Dvarų kultūra: dvaro vaistinė

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS
(GIDO PASAKOJIMAS, PASKAITA,
DEGUSTACIJA)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAS, VIRTUVĖ,
EDUKACIJŲ SALĖ

Dvaro vaistinė – tai intriguojantis nedidelis kambarėlis, tarsi ponios savotiška laboratorija, kurioje buvo laikomi namuose ruošti vaistai (žolelės, šaknys, eteriniai aliejai, ištirpdytas „kovo sniegas“, rožių ir levandų vanduo), miestų ar vienuolynų vaistinėse pirkti vaistai, degtinių užpildinės (karčios trauktinės, saldūs likerai) ir skanėstai (cukatai, meduoliai, medumi užpilti vaisiai, sultys, uogienės, grybai, džiovintos žuvis ar dešros). Edukacijos metu sužinosite, kada dvaruose atsirado vaistinė, kur jos buvo įrengiamos, kaip atrodė jų interjeras, ką jose dar laikydavo bei kokią reikšmę užėmė vaistinė Lietuvos dvarų kultūroje.

Antroje edukacijos dalyje pakviesime į dvaro vaistinės degustaciją. Vaikams pasiūlysimė paragauti įvairių gardėsių, o suaugusiesiems – Panemunės pilies apylinkėse surinktų žolelių arbatos (esant poreikiui, degustacijos asortimentą galima išplėsti).

Reikšminiai žodžiai: dvarų kultūra, dvarų medicina, visuomeninė veikla, pagalba, gydymas, svetingumas, namų ruoša.

Naujoji prancūziška virtuvė Lietuvos dvaruose XVIII amžiuje

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,
KOMANDINIS KŪRYBINIŲ
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAS, ISTORINĖ
VIRTUVĖ, VALGOMASIS,
KREDENSAS

1730–1750 m. Prancūzijoje įvyko gastrominė revoliucija. Prancūzų virėjai deklaravo senųjų kulinariųjų tradicijų atsisakymą ir naują patiekalų ruošimo būdą vadino naujuoju arba moderniuoju. Naujoji prancūziška virtuvė pripažinimo sulaukė ir Abiejų Tautų Respublikoje – 1783 m. buvo išversta ir kelis kartus išleista naujosios prancūziškos virtuvės knyga „Puikusias virėjas“ (*Kucharz doskonały*, versta iš *La Cuisinière bourgeoise*). Kartu su prancūzų gastronomija plito ir stalo kultūra. Panemunės pilyje XVIII a. pabaigoje buvo įrengtas vienas pirmųjų šalyje valgomųjų, šalia jo – patalpa indams laikyti (vad. kredensas), taip pat buvo įrengta ir nauja virtuvė. Šios erdvės yra puiki vieta gastrominėi diskusijai.

Edukacinio užsiėmimo metu susipažinsite su XVIII a. gastrominėmis idėjomis, jų atgarsiais Lietuvoje, apžiūrėsite valgomąjį, tarnybines liokajų patalpas, istorinę XVIII a. virtuvę ir archeologinius radinius.

Antroje užsiėmimo dalyje, remdamiesi įgytomis žiniomis, atliksite praktinę kūrybinę užduotį – dengsite stalą pagal prancūzišką paprotį.

Reikšminiai žodžiai: dvarų virtuvė, prancūziška virtuvė, valgomasis, kredensas, stalo kultūra, archeologiniai radiniai.

Pažintinė ekskursija su vaidinimu „Šiokiadienis tuometinėje pilyje“

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,
EKSPOZICIJOS APŽIŪRĖJIMAS,
KŪRYBINĖ IR PRAKTINĖ VEIKLA

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:

APARTAMENTAS, POKYLIŲ SALĖ,
ISTORINĖ VIRTUVĖ, VALGOMASIS

Į šią edukacinę ekskursiją kviečiame visus, norinčius ne tik apžiūrėti pilies ekspozicijas – senovinę virtuvę, reprezentacines patalpas, iš pilies bokšto pasidairyti į atsiveriančią kerinčių panemunės panoramą, bet ir mėgautis realaus gyvenimo pilyje XVII a. vaizdais.

Kaip gyveno pilies šeimininkai ir jiems tarnavę žmonės, kaip jie bendravo, ką valgė, kuo rengėsi, kas juos džiugino ar liūdino, ką jie vadino *delijomis*, *klepkomis* ar *latrinomis* – į tuos ir panašius klausimus padės atsakyti ekskursiją papildantis pilies vaidinimas, tarsi laiko mašina nukelsiantis į beveik prieš 400 metų virusį gyvenimą šioje pilyje.

Reikšminiai žodžiai: Kristupas Eperješas, Barbora Eperješienė, reprezentaciniai apartamentai, senovinė virtuvė, bokštas, senovinė muzika, teatras.

Pilies muzikos garsai

TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO PASAKOJIMAS,
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS,
MUZIKAVIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAI, ISTORINĖ VIRTUVĖ,
POKYLIŲ SALĖ

Muzikai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, laikantis Vakarų Europos pasaulyje įsigalėjusių kultūrinių tradicijų, nuo seno buvo skiriamas didžiulis dėmesys. Iš pradžių labiausiai puoselėta Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvare, vėliau profesionalioji muzika koncentravosi didikų dvaruose. Menes puošdavo prabangūs muzikos instrumentai, o jų skleidžiami garsai buvo neatsiejama didikų švenčių, bendravimo dalimi. Dvarininkų išlaikomi orkestrai profesionalumu ir repertuaru prilygo Vakarų Europos dvarų orkestrams. Didžiulis dėmesys buvo skiriamas muzikiniam išsilavinimui.

Edukacija „Pilies muzikos garsai“ jus supažindins su Panemunės pilimi, jos istorija. Apžiūrėsite Žemaičių generalinio seniūno Antano Gelgaudo namus: jo reprezentacinius apartamentus, tarnams skirtas patalpas bei archeologinius radinius.

Antroje edukacijos dalyje pilies damos pristatys senosios muzikos instrumentus (klavesiną, gotikinę arfą, išilginę fleitą, rylą ir kt.) ir čia pat pamokys jais muzikuoti. Jūsų atmintyje dar ilgai išliks patirtas kūrybinis džiaugsmas, o jūs patys įgyvendinsite galbūt seniai puoselėtą viltį – nors akimirkai tapti muzikantu.

Reikšminiai žodžiai: diduomenė, muzika, klavesinas, arfa, fleita, ryla, muzikanto profesija.

Kontušo juostos mazgytuvės

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS
(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS, JUOSTOS
RIŠIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS: APARTAMENTAI,
ISTORINĖ VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ

Kultūrinės edukacijos užsiėmimas „Kontušo juostos mazgytuvės“ kviečia šeimas atvykti į Panemunės pilį, kuri tiesiogiai susijusi su bajorų luomu, nes priklausė bajorams Eperješams ir Gelgaudams. Ekskursijos metu dalyviams pristatomas reprezentacinis bajoro apartamentas bei jo valgomasis, kur be kontušo juostų, vainikuojančių bajoro aprangą, negalėjo vykti joks suėjimas. XVII ir XVIII a. ATR buvo plačiai paplitusi apranga, kurią sudarė žiponu vadinamas apatinis ilgas drabužis ir iškilmingas viršutinis kaftanas (kontušas) skeltomis rankovėmis, suveržiamas plačia šilko juosta, perlenkta į keturias dalis, kuri du ar tris kartus apjuosiama aplink juosmenį. Ši juosta didikui buvo itin svarbus elementas, nes patvirtino jo savininko turtingumą. Laikui bėgant, šis drabužis tapo tautinės aprangos ir patriotinių tradicijų sinonimu, socialinio statuso rodikliu, nepakeičiamu aprangos elementu.

Susipažinę su kontušo juostomis, jų meninės raiškos simboliais, dalyviai kuria savo raštą, panaudojant patikusį simbolį. Edukacijos kulminacija – mokymasis apjuosti kontušo juostas ir surišti ypatingą mazgą. Tam naudojamos tikros natūralaus dydžio kontušo juostos.

Reikšminiai žodžiai: legenda, Abiejų Tautų Respublika, bajorų luomas, bajoro apranga, kontušo juosta.

Tvaraus dekoro magija

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO PASAKOJIMAS,
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAI, ISTORINĖ
VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ

Pirmoje edukacijos dalyje susipažinsite su Panemunės pilies istorija ir ekspozicijomis.

Antroje dalyje aptarsite namų puošybos tendencijas ir praktiškai išbandysite įvairias dekoravimo technikas. Naudojant tekstilę, medį, dažus ar kitas medžiagas, kursite estetiškus ir funkcionalių namų dekorų akcentus.

Edukacija skatina kūrybišką požiūrį į kasdienę aplinką ir antrinių žaliavų panaudojimą.

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, dekoravimo technika, puošyba, dvarų kultūra.

Pasirašyk kaip bajoras!

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO PASAKOJIMAS,
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAI, ISTORINĖ
VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ

Užsiėmimas prasideda trumpa ekskursija, kurios metu dalyviai susipažįsta su pilies istorija, pasakojama apie raštininko darbą, tapatybės žymėjimą bei antspaudų paskirtį ir reikšmę senovėje.

Antroje dalyje vyksta praktinės dirbtuvės – dalyviai kuria simbolinį savo ženklą ir gamina suvenyrą, kurį pažymi pasirinktų formų antspaudu. Edukacijos dalyviai įgyja pradinį supratimą apie Lietuvos bajorijos kultūrą, Panemunės pilies istorinį kontekstą bei bajorų simbolikos – herbų ir vaško antspaudų – reikšmę.

Per aktyvią ir kūrybišką veiklą dalyviai ne tik įtvirtina žinias apie praeitį, bet ir formuoja asmeninį ryšį su kultūriniu paveldu.

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, antspaudas, herbas, tapatybė, raštininkas, simbolika.

Herbe – auksinės rožės. Prakalbinkim jas!

TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO
PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAI, ISTORINĖ
VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ

Edukacijos metu dalyviai susipažins su pilies istorija, sužinos, ką pasakoja bajorų herbai, ir atras, kokias paslaptis slepia dvaro simboliai. Kūrybinėje dalyje kiekvienas dalyvis, naudodamas modelinę ir gamtines medžiagas (samanas, kerpes, medžio gabaliukus), nulipdys dvaro rožių dekoraciją – asmeninį garbės ir kūrybos ženklą, įkvėptą senųjų bajorų tradicijų.

Veikla ugdo estetinį suvokimą, emocinį jautrumą, stiprina ryšį su gamta ir istorija. Edukacija siekia subalansuotai jungti pažintinę ir praktinę veiklą, kad dalyviai ne tik išgirstų apie istoriją, bet ir ją pajautų per pojūčius, vaizduotę ir kūrybą.

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, herbas, dvaro simboliai, puošyba, modelinas, estetika, tradicijos.

| Panemunės pilij – pilių ir dvarų keliu!

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO
PASAKOJIMAS, VIKTORINA-
PROTMŪŠIS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA
VISA EKSPOZICIJA IR PARKAS

Edukacinė programa „Į Panemunės pilį – pilių ir dvarų keliu!“ kviečia leistis į pažintinę kelionę po Panemunės pilį – vieną gražiausių Lietuvos renesanso laikotarpio architektūros pavyzdžių. Pirmoje dalyje, ekskursijoje, edukacijos dalyviai susipažins su Panemunės pilies istorija, architektūros bei interjero savitumais kitų pilių ir dvarų atžvilgiu.

Antroje dalyje vyks viktorina, paremta „Auksinio proto“ principu, kurioje bus galima pasitikrinti turimas ir įgyti naujų žinių apie nacionalinį dvarų ir pilių kelią, apimantį Jurbarko, Šakių, Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių kultūros paveldo objektus.

Edukacijos metu dalyviai susipažins su pilių ir dvarų paveldu, bus skatinamas jų kultūrinis sąmoningumas, kūrybiškumas ir kritinis mąstymas, ugdomas gebėjimas bendrauti, dirbti komandose ir atsakingai vertinti kultūros vertybes.

Reikšminiai žodžiai: nacionalinis pilių ir dvarų kelias, kultūros paveldas, architektūra, interjeras, kultūros vertybės.

Laiškas gėlių kalba

TRUKMĖ: 90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS
UŽSIĖMIMAS (GIDO PASAKOJIMAS,
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS
EKSPOZICIJOS DALYS:
APARTAMENTAI, ISTORINĖ
VIRTUVĖ, POKYLIŲ
SALĖ

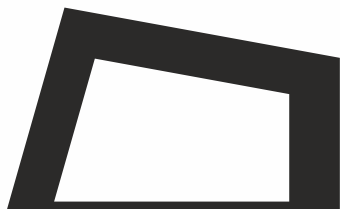
Ar dažnai rašote laiškus ranka? Ko gero, ne!

Šios edukacijos metu ne tik susipažinsite su Panemunės pilies istorija, jos ekspozicijomis, bet ir išmoksite parašyti laišką artimam žmogui, nenaudojant įprastų raidžių, o pasitelkus į pagalbą gėles. Jos ne tik teikia džiaugsmą, bet ir gali perduoti slaptas žinutes tiems, kas supranta gėlių kalbą. Atvykite į edukaciją ir sužinosite, ką reiškia gėlių spalva, rūšis, kuri gėlė gali iš tiesų nudžiuginti, kuri – supykdyti ar net išduoti, o kurios dėka, pamiršus proto balsą, galima belstis tiesiai į širdį.

Išbandykite gėlių galių piešimo ir dekoravimo priemonėmis!

Reikšminiai žodžiai: slapta žinia, gėlių reikšmės, dekoracija, estetika.

PANEMUNĖS
PILIS

www.panemunespilis.lt